Skrajšanje pouka na učiteljiščih

Na osnovi člena 1. uredbe o izpremembah in dopolnitvah dosedanjih predpisov je ministrski svet izdal uredbo o izjemnem sprejemu učencev in učenk v V. razred učiteljišča in o skrajšanem učnem l. 1940./41. za redne učence in učenke tega razreda. Uredba določa:

Čl. 1. Učenci in učenke učiteljišč, ki so z uspehom dovršili IV. razred in se vpišejo v V. razred učiteljišč v šolskem letu 1940./41., bodo dovršili ta razred 22. decembra po programu in učnem načrtu, kakor ga bo določil prosvetni minister.

Učenci in učenke, navedeni v gornjem odstavku, ki so z uspehom dovršili V. razred učiteljišč, bodo delali učiteljske diplomske izpite v januarju 1941. v smislu zakona o učiteljiščih.

Čl. 2. V šolskem letu 1940./41. se lahko vpišejo v V. razred učiteljišč tudi učenci, ki so napravili višji tečajni izpit na srednjih šolah, njihovo število in razporeditev po učiteljiščih pa bo odredil prosvetni minister s posebnim ukrepom.

Učna doba za te učenke in učence bo trajala redno od 10. septembra 1940. do 15. maja 1941. Učni načrt in program za nje po predpisal prosvetni minister.

Po uspešno dovršenem V. razredu bodo učenke in učenci tega razreda pripuščeni k učiteljskemu diplomskemu izpitu, kakor ga določa zakon o učiteljiščih, dolžni pa bodo napraviti izpit le iz pedagoške skupine predmetov in šolskega dela. V učiteljsko diplomo se jim bodo vpisale tudi letne ocene o predmetih, ki so se jih učili na ostalih srednjih šolah ter ocene o predmetih, kakor so navedene v njihovih diplomah o višjem tečajnem izpitu, ter ostalih predmetov, ki so jih imeli na učiteljišču. Diploma bo veljala tudi brez ocene o glasbi in ročnem delu.

Čl. 3. Kandidati, ki so napravili učiteljski izpit v smislu 1. in 2. člena te uredbe bodo kvalificirani kot začasni osnovnošolski učitelji, praktični učiteljski izpit pa bodo lahko napravili v smislu določb zakona o osnovnih šolah.

Čl. 4. Uredba bo uveljavljena, čim bo objavljena v »Službenih novinah«.

guba in obenem posledica nerednega dostavljanja stanovskih listov.

Čl. 10. Ta poslovnik stopi v veljavo, ko ga odobrita upravni in nadzorni odbor in potrdi banovinska skupščina.

— **Sprejem gimnazijcev z višjim tečajnim izpitom v V. razred drž. učiteljišča v Ljubljani.** Prošnje za sprejem, kolkovane z desetdinarskim drž. kolkom, je treba poslati po pošti ali osebno vložiti na ravnateljstvu drž. učiteljišča v Ljubljani do 7. septembra t. l. Priloge: krstni list, izpričevalo o višjem tečajnem izpitu, kratek življenjepis s kolkom za 4 din in nravstveno izpričevalo za tiste, ki v zadnjem letu niso bili na rednem šolanju. — Prosilci ne smejo biti ob vpisu stari nad 25 let. Sprejetih bo 30 učencev in 10 učenk. — Učenci(ke), ki so letos napravili višji tečajni izpit, imajo prednost pri sprejemu. Vsi, ki bodo vložili prošnje, naj se javijo v ponedeljek dne 9. t. m. ob pol osmih na ravnateljstvu, kjer bodo dobili nadaljnja navodila.

Ravnateljstvo.

— **Vse tečajnike lanskega počitniškega protialkoholnega tečaja v Ljubljani** obveščam, da sem izročil naročene fotografije tajništvu Protialkoholne lige v Ljubljani, ki je obljubilo, da jih bo skupaj z diplomami odposlalo tečajnikom na njihova službena mesta. Reklamirajte pri Protialkoholni ligi, Ljubljana, Beethovnova ul. 10/I. **Pavčič Marijan,** Trbovlje.

— **Obvestilo.** Vsem ljudskim šolam vljudno sporočamo, da bo izšlo Hafner-Ločniškarjevo **Tretje slovensko berilo** najkasneje do 15. septembra t. l., Črnivec-Jegličeve **Računice** za ljudske šole III. in IV. del pa do konca septembra. Vse te knjige je za pouk v šolah odobrilo ministrstvo prosvete. Črnivec-Jegličeva **Računica** I. del je že izšla, II. del pa bo izšel do konca septembra. — Banovinska zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani.

— **Nove podrobne učne načrte,** razporejene po letnih, mesečnih in tedenskih stvarnih in vzgojnih enotah, je sestavil tovariš Josip Dolgan, okrajni šolski nadzornik v Litiji. Ves načrt je razdeljen na 7 učnih stopenj ali razredov in upošteva letne idejne enote Dolganovih in Vrančevih Podrobnih učnih načrtov. Delo je tipkano in obsega za vsak razred povprečno po 8 polnih strani. Kdor želi načrte, naj po dopisnici sporoči avtorju v Litijo. Za stroške se bo računalo za posamezen razred po 6 din, za celoten izvod pa 25 din.

Splošne vesti

VAŽNO ZA BLAGAJNIKE

Blagajnike učiteljskih društev naprošamo, da se v novem poslovnem letu drže točno od banovinske skupščine odobrenega **poslovnika** za blagajniško poslovanje, ki je objavljen v tej številki »Učiteljskega tovariša«.

Mesečne prijave in prispevki naj se dostavljajo sekciji točno ob določenem roku, ako že ne takoj v septembru, pa gotovo v oktobru za oba mesca. Članarina sekciji znaša za redne člane s podpornim fondom mesečno 14 din, za učiteljice poročene z učitelji pa 6 din. Članarina naj se pobira v smislu poslovnika vedno **vnaprej.**

Članski seznami naj se spišejo letos le **v dveh izvodih,** enega za društvo, drugega za Beograd, ki se ga naj dostavi sekciji. Zadevne tiskovine dobe vsa društva pravočasno.

Sekciji naj se dostavi pravočasno le mesečna prijava za september z imensko navedbo vseh osebnih sprememb, bodisi pristopivših bodisi izstopivših članov od 1. julija t. l. dalje. Primerjajoč število članstva v juniju in upoštevajoč pristopivše in izstopivše člane do mesca septembra se mora prijava v septembru ujemati s številom članstva s prijavo za junij.

Pri dostavitvi prijave za september naj se priloži **imenski seznam** vseh v društvu z učitelji poročenih učiteljic, označenih v prijavi pod b), in včlanjenih upokojencev pod c).

Lanske dolgove naj društva izterjajo od posameznikov v mesečnih obrokih in jih naj nakazujejo sekciji v svrho poravnave.

Naročite takoj potrebne mesečne prijave, ker bomo te dostavljali le po naročilu.

JUU — sekcija Ljubljana.

POSLOVNIK
za blagajnike sreskih učiteljskih društev JUU dravske banovine

Čl. 1. Vsako društvo izvoli v smislu pravil svojega(-jo) blagajnika(-co), ki ima nalog, da vodi pregled članstva, urejuje blagajniške posle in pazi na to, da članarino člani točno plačujejo in jo istočasno nakazujejo sekciji v okviru prispevkov, ki jih določa vsakokratna banovinska skupščina.

Čl. 2. Članarina naj se pobira in plačuje v izogib zaostankov vedno mesečno **naprej.** V to svrho naj bo na vsaki šoli društveni poverjenik, najbolje šolski upravitelj (-ica), ki odtegne tako 1. vsakega mesca ob izplačilu mesečne plače določeni prispevek in ga pravočasno izroči društvenemu blagajniku. Na enorazrednicah naj izvršijo to učitelji (-ice) sami ali po dogovoru društveni blagajnik.

Čl. 3. Ker plača vsak član članarino ob začetku mesca naprej, je isti mesec član tistega društva, kjer je plačal, četudi se v teku mesca izseli. S 1. prihodnjega mesca pa postane član novega društva.

Društveni blagajnik naj vsako premestitev takoj sporoči blagajniku tistega društva, kamor se je član preselil. Vsak član pa, ki je spremenil svoje bivališče, se je dolžan takoj prijaviti kot član novega društva, ki naj ga javi nato sekciji v svrho točne dostavitve stanovskih listov.

Čl. 4. Članarina se plačuje od 1. septembra do 30. junija vsakega šolskega leta. V času velikih počitnic se članarina ne pobira, temveč prejemajo člani JUU stanovske liste nemoteno dalje. Ako pristopi kdo v organizacijo v času počitnic, prejema stanovske liste s 1. prihodnjega mesca. Prispevke se plača šele s 1. septembrom.

Čl. 5. Članarina naj se nakazuje sekciji mesečno sproti, a najkasneje do 15. vsakega mesca, na ta način ne bo pri društvih nobenih zaostankov.

Čl. 6. Mesečne prijave naj se dostavljajo sekciji vedno točno, a najkasneje vedno do 10. vsakega mesca. Izstop in pristop članstva velja vedno s 1. vsakega mesca, bodisi nazaj ali naprej. Le v nujnih primerih naj se javi pristop ali izstop potom dopisnice. Prijave naj bodo v vseh rubrikah številčno izpolnjene. Število v septembru izkazanega članstva se mora ujemati s številom mesca junija prejšnjega poslovnega leta z upoštevanjem v teku počitnic pristopivših in izstopivših članov. Prav tako morajo biti ostale mesečne prijave glede števila članstva v točni medsebojni številčni zvezi.

Čl. 7. Z neučitelji poročene učiteljice ne spadajo pod točko b) mesečne prijave, temveč plačajo celotne prispevke.

Upokojenci pred uradniškim zakonom (novinci), ki prejemajo stanovske liste brezplačno na račun sklada učiteljskega naraščaja ozir. učiteljske samoizobrazbe na predlog učiteljskega društva in po odobrenju sekcije, se vpisujejo pod točko c) mesečne prijave.

Čl. 8. V mesečne prijavi naj se pri izstopivših članih navede obenem vzrok izstopa in kraj oziroma srez premestitve. Isto tako pri pristopivših kraj in srez prejšnjega članstva.

Čl. 9. Letni članski seznami se izpolnijo v dveh izvodih. En izvod ostane pri društvu, drugega pa pošlje društvo sekciji, da ga odpravi centrali v Beograd. Ta seznam mora biti pri sekciji najkasneje do 1. oktobra. Na podlagi prejšnjega seznama ugotove blagajniki imena starih članov, brišejo izstopivše ter pripišejo nove člane, kar mora biti v skladu s številom, izkazanim v mesečni prijavi za september, in ne čakajo na poznejšo ureditev števila članstva. Tako čakanje je za medsebojno administracijo in za članstvo velika izguba in obenem posledica nerednega dostavljanja stanovskih listov.

Osebne zadeve

—i **Na lastno prošnjo so premeščeni naslednji učitelji in učiteljice:** Aleš Erik iz Zašlja, ban. vardarska, v Remšnik, Dravograd; Ambrožič Ladislav iz Sinjega vrha v Črmošnjice, Novo mesto; Brce Albina iz Dobrne v Galicijo, Celje; Brce Ivan iz Sv. Jošta v Galicijo, Celje; Beričič Julija iz Kupšincev v Cven, Ljutomer; Brejc Bogomir iz Strekljevca na Rakek, Logatec; Blažič Doroteja iz Kaple k Sv. Antonu, Maribor levi breg; Budna Lucija iz Ljubna v Stopiče, Novo mesto; Branisel Marjeta iz Sladkega vrha v Sv. Jurij, Ljubljana okolica; Cenčič Tatjana iz Belih vod v Hum, Ptuj; Čuk Cecilija iz Gezanjcev v Križevce, Ljutomer; Duša Teodora iz Stare vasi k Sv. Benediktu, Maribor levi breg; Fink Vida iz Narapelj v Majšperk, Ptuj; Gorjup Olga iz Svibna v Šmartno, Kamnik; Gunčar Josipina iz Nove Štifte na Rako, Krško; Jerman Zorislava iz Dobja v Št. Jernej, Krško; Kuhar Mihaela iz Svibna v Zg. Tuhinj, Kamnik; Klemenc Franc iz Malega Crskega, ban. vardarska, v Vel. Palano, Lendava; Kranjc Jožef iz Kobilja v Turnišče, Lendava; Kos Viljemina iz Koprivnice v Stanetinec, Ljutomer; Kek Drago iz Samanice, ban. vardarska, k Sv. Vidu, Logatec; Kranjc Vladimir iz Čelopeka, ban. vardarska, v Dobje, Šmarje; Levstek Marjan iz Sv. Tomaža v Moravče, Kamnik; Lesar Neža iz Velike Polane v Loški potok, Kočevje; Lesar Marjeta iz Male Poljane v Loški potok, Kočevje; Lipaji Gabrijela iz Domanjšencev v Tišino, Murska Sobota; Lenček Dušan iz Zdol v Lavrč, Ptuj; Lerman Kristina iz Cerkelj v Notranje gorice, Ljubljana okolica; Ličar Darinka iz Dobja v Št. Jernej, Krško; Mušič Anton iz Vurberga v Jezersko, Kranj; Mivšek Jožef iz Belih vod v Št. Jošt, Ljubljana okolica; Majnik Marija iz Remšnika k Sv. Marjeti, Ptuj; Merčun Marija iz Pertoče v Podlomk, Škofja Loka; Naglič Marija iz Ivanevcev k Sv. Benediktu, Maribor levi breg; Ocvirk Angela iz Sv. Petra pod Sv. gorami k Sv. Juriju ob Taboru; Pavlin Marija iz Lipe v Vrhpolje, Kamnik; Pinterič Ivan iz Trate v Toplice, Novo mesto; Pevc Anton iz Primskovega k Sv. Lenartu, Škofja Loka; Prosen Hildegarda iz Roba v Sela, Kamnik; Prosen Mihael iz Krvave peči v Sela, Kamnik; Race Josipina iz Starega loga v Dramlje, Celje; Ravbar Friderika iz Sv. Ruperta v Frankolovo, Celje; Raner Matilda iz Radatovičev v Podzemelj, Črnomelj; Rous Marjeta iz Srednje Bistrice v Hotič, Litija; Rigler Milena iz Javorja v Ribče, Litija; Rusjan Evalda iz Cirkovcev v Ruše, Maribor d. breg; Sosič Anton iz Krape, banovina vardarska, v Dole, Litija; Sudar Gabrijel iz Slivnice k Sv. Juriju ob Pesnici; Samec Marija iz Zavrča v Zagradec, Novo mesto; Slomšek Josip iz Škrilja v Šokat, Podvolovjek, Gornji grad; Šerbak Zora iz Stogovcev k Sv. Trojici, Kamnik; Šefman Stanislav iz Svetlega Potoka v Tržišče, Krško; Šuen Nikolaj iz Sv. Bolfenka v Št. Rupert, Maribor levi breg; Škerbinc Frančiška iz Trnja v Cankovo, M. Sobota; Švajger Viktor iz Sv. Bolfenka v Zavrč, Ptuj; Šlibar Amalija iz Podlomka v Trato, Škofja Loka; Urbančič Rozalija iz Sv. Vida pri Ptuju v Podlipo, Ljubljana okolica; Žagar Elza iz Bočne - Gor. Grad v Novo cerkev — Celje; Vertič Zofija iz Preloke v Podzemelj, Črnomelj; Vodopivec Ivan iz Žužlja na Golo, Ljubljana okolica; Veber Gabrijela iz Dražgoš na Trato, Škofja Loka; Zdešar Stana iz Senovega v Št. Vid, Litija; Žmavc Gabrijela iz Lipe v Kapelo, Ljutomer; Župan Ana iz Vivanja v Kapelo, Brežice.

Iz listov

—l **Naša ljudska šola na kmetih** je naslov članku v »Slovencu« od 17. avg., iz katerega posnemamo sledeče ugotovitve: Prav pogosto se slišijo še zmerom glasovi po deželi, da je gospodarske zaostalosti na kmetih kriva ljudska šola. Prav rado se pripoveduje, da kmečki otrok na ljudski šoli ni dobil dovolj pouka o umnem kmetovanju, da mu učitelji niso dovolj razložili posameznih kmetijskih panog. Če bi ljudska šola posvečala tej strani malo več skrbi, tedaj bi se gospodarske razmere na naši vasi zboljšale, bodoči kmet bi bolje živel, dvignila bi se njegova samozavest, zraslo bi njegovo zaupanje vase in veselje do dela bi se dvignilo. — Res je, da je gospodarski dvig našega kmeta zelo potreben. Prav tako drži, da je strokovna izobrazba našega kmetskega ljudstva še zelo pomanjkljiva. Vse moramo storiti, da se vse to čimprej zboljša, toda eno je treba pri vsem tem nad vse glasno poudariti in to je: **ljudska šola ni in nikoli ne sme biti strokovna šola, tudi v višjih razredih ne! Ljudska šola mora tudi na kmetih ostati predvsem tista osnovna edinica, ki otrokom posreduje prve in glavne nauke o življenju in njegovi vsebini, nikakor pa ne sme te svoje naloge opuščati zato, da bi že v ranih letih kmečkim otrokom posredovala glavne nauke, ki jim ga lahko pozneje posreduje šele kmetijska strokovna šola.**

—l **Šole se odpirajo...** piše »Slovenec« od 30. avg. ter razglablja med drugim tudi: Naše družine in domovi bodo v teh mescih svetovne preizkušnje hudo trpeli. Mladina bo še bolj sama ko kdaj koli poprej iskala poti in smeri iz svojih vtisov in ugotovitev. V do-

Torpedirana draginja

Učitelj Miha Bilček je bil obče znana osebnost. Da pa bi bil obče spoštovana oseba, ne moremo trditi, ker je bila javna tajnost, da ima pri trgovcu dolg v višini 2505 din, da mesarju dolguje 679,50 din, in da si je pri drugem trgovcu v vasi izposodil 500 din, da je menda v Ljubljani plačal upnika, ki mu je grozil s tožbo. Vedelo se je še to in ono, da je temu in onemu dolžan, da ta mesec plača temu, pa oni ne dobi ničesar, in da je obče slab in netočen plačnik.

V ostalem mu niso mogli ničesar očitati, bil je vesten in dober učitelj, tudi s kmeti se je znal pogovoriti in je ob nedeljah tudi v cerkev hodil; skratka, imel je vse lastnosti prikupnega človeka razen, da mu je vedno primanjkovalo denarja.

Vse to je bridko občutil tudi učitelj Bilček sam in si je na vse pretege prizadeval, da pride v višjo skupino in da mu ob splošni draginji povišajo plačo. A, ker so mu že sojenice v zibki naravnale pot, ni mogel stopiti iz napeljanega kolovoza, je čakal na povišico štiri leta dalje kot bolj gibčni in prilizljivejši tovariši. Izračunal je, da so mu s tem ukradli blizu deset tisoč, in je zdihovaje mislil, kako bi lahko poplačal dolgove in še za nakup bi mu nekaj ostalo ter bi postal sploh neoporečna osebnost.

A tako ni bilo z vsem tem nič in le draginja je bujno naraščala. Draginja je sicer utemeljena, kadar se cene dvigajo, zato je tudi uradno priznana in dovoljena. Zato je draginja rasla kakor kvas, ker so jo vsi gojili in je bila tudi dobičkanosna ter ni bila nikomur na poti razen Bilčku in še nekaterim revežem. Ti pa v življenju sploh niso ničesar pomenili in je draginja brez vseh večjih protestov zavzela dostojno mesto in obliko.

V vasi se je pričela draginja takole: Prišel je časopis, ki je naznanjal, da so se v mestu nekatera živila podražila. Gospa Trebušanova, soproga vladnega svetnika v pokoju, veleposestnica in solastnica tovarne, ki je Bilčku prodajala mleko, je takoj preudarila, da ima mleko sramotno nizko ceno. Pomislite, mleko, najbolj tečna pijača, skoraj jed, in od njenih krav celo, ki imajo tako mastno mleko, tako rekoč samo smetano, je dajala po 1,50! Kam je le gledala, kaj je le mislila, da je tako dobro mleko skoraj zastonj dajala?! In še temu človeku, temu Bilčku, ki nič nima in je ves zadolžen!

Težko je čakala prvega. Kar trepetala je od neučakanosti.

Prvega je prinesel Bilček denar. »Ja, gospod Bilček, kaj vam moram povedati, strašno slabo novico, ta draginja, čisto sem iz sebe, ja, kam bom prišla. Cene gredo gor, vse se dviga, dohodkov pa toliko kot nič. Ne pridela se skoraj ničesar, živina pa samo žre. Ja, kam bom prišla? Res se mi smilite gospod Bilček, ampak povedati vam moram, da mleka izpod dveh dinarjev ne morem več dajati.«

In se je Bilček spomnil, da so mu pravili, da je ta ženska po vsej vasi letala, do vseh mlekaric, da so neumne, če bodo mleko izpod dneh dinarjev prodajale.

Tako se je pričela draginja na kmetih. Tudi trgovec je spoznal, da je dajal mast prepoceni in jo je takoj podražil za dinar, čeprav se mu je lanska zaloga že lep čas kvarila.

Tudi drugi so pravilno izračunali, da se je pričela draginja. In čisto zastonj. Prav nič te ne stane, samo dražje prodajaš in jadikuješ: »Oh, ta draginja!« In trgovec je Bilčku dopovedoval: »Saj ne kradem in ne goljufam. Konjunktura je pa pravična.«

Le Bilček je imel zavezana usta. Ker mora biti v državi red in poštenost, so na Bilčka strogo pazili, da ni kaj zinil proti obstoječemu redu. Taki so nevarni elementi, te je treba trdno držati. In so držali Bilčka od vseh strani trdno v pesteh, da si ni upal ziniti nobene, tudi gospe Trebušanovi ne, ko mu je podražila mleko.

Bližala se je zima, pa bi si bil Bilček rad kupil drva. Saj je dobival zanje celih 50 din mesečno. Stopil je do krojača, ki je prekupčeval z drvmi. Bog ne daj, da bi Bilček prekupčeval z drvmi. Strašno bi poškodoval obstoječi red in ugled države. — »300 din za klaftro borovih.« — Pa ni imel Bilček denarja prvega in je čakal do drugega prvega. »400 din«, je rekel krojač, »grozno narašča draginja«, in je pokazal na že trohneča drva.

Pa je prišla Bilčkova žena iz trgovine domov. »Ti, Miha,« je rekla, »trgovka pravi,, da se bo blago zelo podražilo. Za otroke moram vzeti nekaj metrov za perilo.« — Bodi, v božjem imenu, si je mislil Bilček, draginja gre gor in otroci morajo imeti nekaj za zimo. Tako je plačal blago po 19 din, ki je ležalo že dve leti na polici ter je poleg mušjih pik sramežljivo na pozabljenem listku kazalo staro ceno 11 din.

Zato je draginja naraščala in je bilo prav tako. Kajti cene so se dvigale, človek pa mora tudi v draginji živeti.

To so končno spoznale tudi najvišje glave, tako rekoč cvet modrosti. Objavile so, da se bodo uradništvu povišale plače. Bilčku je zasijala zarja upanja! Zdaj bodo torpedirali draginjo, je veselo pričakoval. 500, 400, 300, je razburjeno upal. Grabil je po časopisih. Končno je oko zazrlo usodno številko — 8 kovačev, je pohlevno bral.

V vasi je završalo: »Bilčku so povišali plačo. Ta ima denar!« In je prvega prihodnjega mesca razburjena gospa Trebušanova, soproga vladnega svetnika v pokoju, veleposestnica in solastnica tovarne, z milim glasom povišala mleko na 2,50. Krojač je takoj nastavil drva na 450 din in se je požvižgal na uredbo o maksimiranju cen, ki jo še pes ni povohal; mast, krompir, fižol moka in vse, kar se da pojesti, se je visoko podražilo ter je gospa trgovka preplašenim kupcem dopovedovala, da blaga ni več dobiti in da ima še zadnjih nekaj kosov po 25 din. Čeprav je Bilčevka vedela, da bo blaga še vedno dovolj, je verjela, da bo kmalu po 30 in 50, ker draginja strašno narašča in ni nikogar, ki bi jo panal...

Duje Budak.